duiding

Van gewasbescherming tot de bizarre link met roken: het risico op Parkinson uitgelegd

duiding

11 april is Wereld Parkinson Dag. De organisatie Stop Parkinson meldt dat de ziekte in opmars is in ons land. België telt ruim 65.000 patiënten. De oorzaak van de ziekte is in veel gevallen onduidelijk. Wie intensief in contact komt met bepaalde gewasbeschermingsmiddelen, loopt meer kans. Rokers lopen dan weer vier tot zes keer minder risico. VILT ging in gesprek met twee experts.

9 APRIL 2026

Ruben De Keyzer

Lees meer over:
gewasbescherming
gezondheid

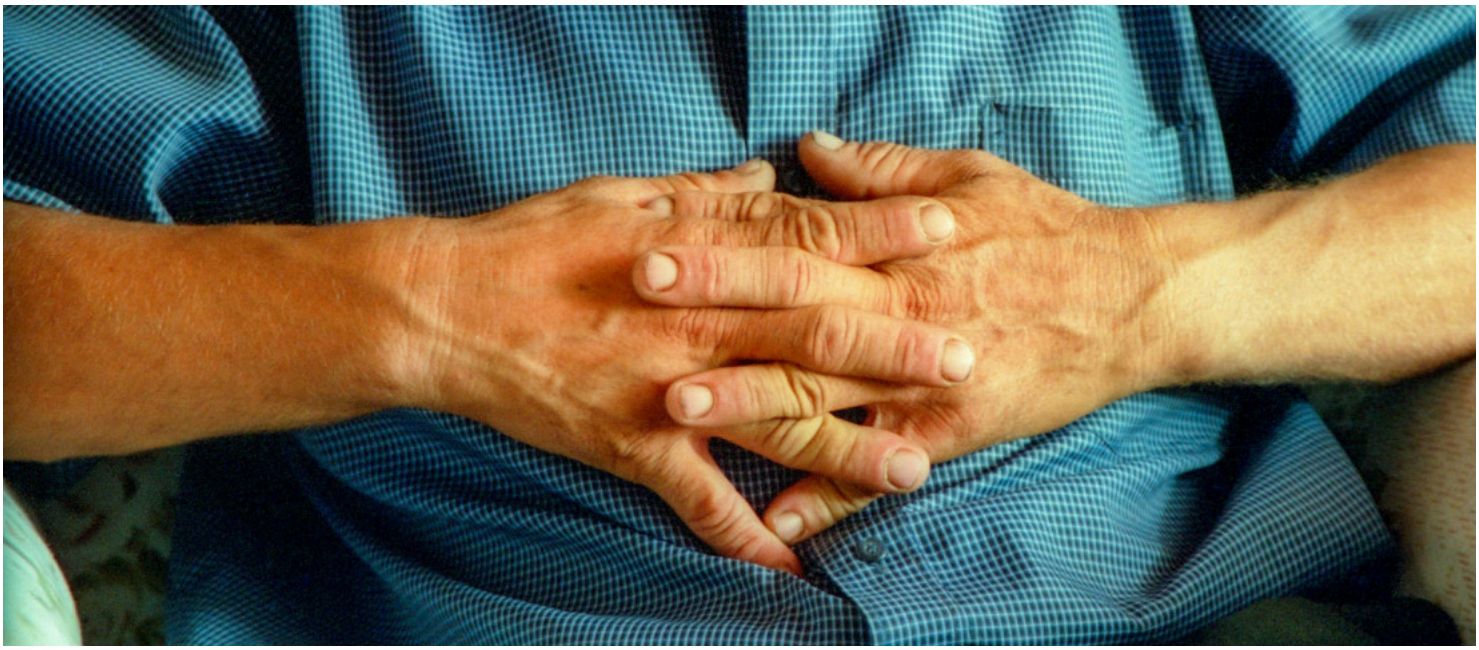

Jaarlijks zijn er meer dan 6.000 nieuwe diagnoses in België. Tegen 2025 dreigen wereldwijd ruim 25,2 miljoen mensen aan Parkinson te lijden. Voor Stop Parkinson is dit een signaal dat er dringend meer moet worden geïnvesteerd in wetenschappelijk onderzoek, want nog altijd kent de ziekte veel geheimen. Slechts bij vijf procent van de patiënten is de oorzaak genetisch, bij de meeste gevallen is het niet duidelijk wat de ziekte heeft veroorzaakt. Ook de behandeling beperkt zich voorlopig tot symptoombestrijding.
VILT ging in gesprek met neuroloog Wim Vandenberghe (UZ Leuven) en professor Hans Kromhout (Universiteit Utrecht), gespecialiseerd in arbeidshygiëne en epidemiologie.

Verband met gewasbescherming

“De epidemiologische data zijn overtuigend: er is een verband tussen Parkinson en chemische gewasbescherming. Maar welke pesticiden dat dan exact zijn, is niet heel duidelijk”, zegt Vandenberghe. Volgens Vandenberghe is het onzeker of dit verband enkel geldt voor professionele gebruikers van pesticiden of ook voor de consument. Het blootstellingsniveau van een landbouwer die zulke producten op de akker verspreidt, is natuurlijk ettelijke malen hoger dan dat van een consument die niet-biologische groenten en fruit eet.

> **Er is een verband tussen Parkinson en chemische gewasbescherming. Maar welke pesticiden dat dan exact zijn, is niet heel duidelijk**
>
> Wim Vandenberghe - Neuroloog

Middelen waarbij de toxiciteit zeer duidelijk is, zoals Paraquat, Rotenon en Benomyl, zijn al decennialang verboden in de EU. Elders, zoals in de VS, is Benomyl verboden maar wordt bijvoorbeeld Paraquat wel gebruikt. Van nieuwere middelen is het minder duidelijk in welke mate ze toxisch zijn.

Landen als Frankrijk erkennen Parkinson als beroepsziekte bij landbouwers. Zij lopen vijftig procent meer risico om de ziekte te ontwikkelen. Expert arbeidshygiëne Kromhout zegt dat professionele gebruikers hun blootstelling aanzienlijk kunnen beperken door voorzichtig te werk te gaan. “Je kan jezelf prima beschermen tegen blootstelling aan pesticiden door beschermende kleding te dragen en bepaalde middelen niet te gebruiken”, zegt hij. “Je moet ook niet gaan spuiten op momenten dat het heel hard waait. Een andere goede praktijk is precisielandbouw, met spuitmethodes waarbij er minder product verspild wordt en je alleen de gewassen behandelt waar nodig.”

“Dit geldt trouwens ook voor andere mensen die met zulke middelen in contact komen. Mensen die ongedierte bestrijden of metaalbewerkers”, zegt Kromhout. “Er worden namelijk biocides toegevoegd aan metaalbewerkingsvloeistoffen om bacteriegroei tegen te gaan.”

Factcheck

Factcheck: PAN trekt aan alarmbel over snoepgroenten, maar is dat terecht?

24 MAART 2026

Zijn huidige producten gevaarlijk?

Of de middelen die landbouwers vandaag gebruiken risicovol zijn, is vandaag eigenlijk niet erg duidelijk. “De patiënten die we nu zien, zijn blootgesteld geweest aan producten van 30 of 40 jaar geleden”, zegt Kromhout. “Of de stoffen die gebruikt worden door de huidige generaties ook dit soort effect zullen hebben, weten we nog niet.”

Wordt het dus afwachten tot de huidige generatie in het rusthuis zit? “Liever niet”, zegt Kromhout. “Daarom klinkt er een sterke oproep om testsystemen te ontwikkelen die het risico op Parkinson kunnen voorspellen. Testsystemen waaraan nieuwe middelen moeten voldoen voor ze op de markt komen om neurologische effecten te voorkomen.”

Verder onderzoek zou ook klaarheid kunnen scheppen over de vraag of biologische voeding noemenswaardige bescherming biedt bij de consument. “Maar de vraag is ook of de consument wel keuze heeft”, zegt Kromhout. “Zowel in België als in Nederland zijn biologische groenten veel duurder dan conventioneel geteelde gewassen. En dat kan niet iedereen betalen.”

To bio or not to bio?

Er is vandaag ook geen bewijs dat de consumptie van gangbare of biologische voeding het Parkinsonrisico beïnvloedt. “Ik denk niet dat we al genoeg wetenschappelijke argumenten hebben om biovoeding te promoten ter preventie van Parkinson”, zegt Vandenberghe.

> **Wil je het echt kunnen aantonen of biologisch eten je risico vermindert, dan moet je op zoek naar een grote groep mensen die uitsluitend bio eten. Maar dat zijn vaak mensen met een behoorlijk inkomen, vaak hoogopgeleid, en zo krijg je dus veel andere nevenfactoren die de resultaten beïnvloeden**
>
> Hans Kromhout - Expert arbeidshygiëne en epidemiologie

Hoewel diverse Parkinson-organisaties pleiten om biologisch te eten, lijkt dit dus een voorzorgsprincipe te zijn. “De niveaus in voeding zijn zo laag en je hebt zo’n grote populaties nodig dat je dit heel moeilijk kan onderzoeken”, zegt Kromhout. “Het blijft vaag vanaf welke hoeveelheid en bij welke types pesticiden je een hoger risico loopt. Wil je het echt kunnen aantonen of biologisch eten je risico vermindert, dan moet je op zoek naar een grote groep mensen die uitsluitend bio eten. Maar dat zijn heel speciale groepen. Dat zijn mensen met een behoorlijk inkomen, vaak hoogopgeleid, en zo krijg je dus veel andere nevenfactoren die de resultaten beïnvloeden. Zulke mensen roken bijvoorbeeld minder, wat hun risico op Parkinson net verhoogt.”

Rokers lopen minder risico

Het is opmerkelijk, maar waar: wie geregeld een sigaret opsteekt, loopt vier tot zes keer minder kans om de ziekte te ontwikkelen. “Het is heel bizar en er is geen duidelijk mechanisme dat dit zou verklaren”, zegt Kromhout. “Er zijn hypotheses dat dit niet komt door het roken zelf, maar wel door het profiel van de gemiddelde roker. Ondanks het verminderde risico op Parkinson rook je uiteraard beter niet: je krijgt er hart- en vaatziekten en longkanker van.”

> **De aandacht is nu heel sterk gevestigd op pesticiden, maar er zijn een heleboel andere zaken die wellicht Parkinson veroorzaken**
>
> Hans Kromhout - Expert arbeidshygiëne en epidemiologie

“De aandacht is nu heel sterk gevestigd op pesticiden, maar er zijn een heleboel andere zaken die wellicht Parkinson veroorzaken. Bovendien is de stijging van het aantal mensen met Parkinson in Nederland te wijten aan het feit dat de bevolking ouder wordt en patiënten door betere behandeling langer leven: het aantal nieuwe diagnoses per jaar is stabiel.”
Beide experten beamen dat vooral vergrijzing een rol speelt in de stijgende cijfers, maar Vandenberghe merkt op dat ook het dalende aantal rokers en toenemende toxische invloeden uit de omgeving in mindere mate ook mee kunnen spelen.

Zuivel en luchtvervuiling

Dat gewasbescherming een bewezen, maar lang niet de enige risicofactor is, wordt gesterkt door een recente studie van Radboudumc uit Nijmegen. Zo komt de ziekte in landelijke gebieden niet meer voor dan in steden. Een mogelijke verklaring? Dorpelingen komen misschien meer in contact met bestrijdingsmiddelen, maar ze ondervinden minder luchtvervuiling. Bij stedelingen is het vice versa. De onderzoekers vermoeden dat hierdoor het risico op Parkinson voor dorpelingen en stedelingen vrij gelijkloopt.

> **Het verband met gebruik van zuivelproducten is zwakker dan dat met pesticiden**
>
> Wim Vandenberghe - Neuroloog

Landbouwers zullen het niet graag horen, maar er zou ook een lichte correlatie zijn tussen Parkinson en de consumptie van zuivelproducten. Neuroloog Vandenberghe benadrukt dat het gaat om een zwakke link. “Het verband met gebruik van zuivelproducten is zwakker dan dat met pesticiden. Ik vermijd zelf geen zuivelproducten. Wel gebruik ik uit voorzorg zelf nooit pesticiden in mijn tuin. Ik denk dat het verstandig en voorzichtig is om je blootstelling aan pesticiden te beperken.”

Rozen en de hond

Het mag ook gezegd worden dat voedingsmiddelen die behandeld zijn met gewasbeschermingsmiddelen, niet bepaald giftig zijn. Alle voeding die op de markt komt, moet aan zeer strikte veiligheidsnormen voldoen. Is er dan wel een risico voor de consument? “Dat is een heel lastige vraag”, zegt Kromhout. “Ik denk dat het sterk afhangt van je voedingspatroon. Dat zijn heel ingewikkelde berekeningen met heel verschillende middelen.”

> **Ik zou me sneller zorgen maken om de producten in de vlooienband van je hond of kat, dan om het boeket Ethiopische rozen dat je thuis op tafel zet**
>
> Hans Kromhout - Expert arbeidshygiëne en epidemiologie

Kromhout merkt op dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij niet-eetbare landbouwproducten veel hoger is. “Bij de rozenteelt in Ethiopië bijvoorbeeld worden middelen gebruikt die in Europa allang verboden zijn, maar als men de rozen naar hier wil exporteren kan men niet anders. Als die rozen immers bepaalde plaaginsecten bevatten, mogen ze in Europa niet worden ingevoerd. Alles moet er dus platgespoten worden. Maar dan nog zou ik me sneller zorgen maken om de producten in de vlooienband van je hond of kat, dan om het boeket Ethiopische rozen dat je thuis op tafel zet.”

Doeltreffende medicatie bestaat (nog) niet

Volgens de organisatie Stop Parkinson moet er niet alleen meer onderzoek gebeuren naar de oorzaken van de ziekte, maar ook naar mogelijkheden om de ziekte te bestrijden. De behandeling beperkt zich voorlopig tot symptoombestrijding. Een echt geneesmiddel bestaat niet. "De ziekte beïnvloedt het dagelijkse leven van patiënten, maar evenzeer dat van hun partner, kinderen en naaste

omgeving", meldt de organisatie. "Achter elke diagnose staat vaak een gezin dat mee de praktische, emotionele en psychologische gevolgen draagt. Parkinson is dus niet alleen een ziekte van patiënten, maar van hele families."

> **Wetenschap evolueert, inzichten verdiepen en er zijn veelbelovende pistes**
>
> Ivo De Bisschop - Stop Parkinson

Voorzitter van Stop Parkinson en ervaringsdeskundige Ivo De Bisschop is hoopvol dat het ooit beter wordt. "Wetenschap evolueert, inzichten verdiepen en er zijn veelbelovende pistes. Alleen gaat het niet snel genoeg zonder bijkomende middelen", zegt hij aan Belga. "Daarom blijven wij samen met patiënten, families, artsen, onderzoekers en donateurs strijden voor vooruitgang."

Uitgelicht

Nuance nodig in link tussen ziekte van Parkinson en landbouw

nieuws

Er zijn amper verschillen tussen stedelijke en landelijke gebieden wat betreft parkinson. Dat blijkt uit een onderzoek van het universitair medisch centrum Radboudumc uit Nijm...

3 FEBRUARI 2026

Lees meer

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada